

molèstia mentre evitem l'intervenir en regions que tenen sensibilitat, com la pell, certes porcions del peritoneu, pleura, pericardi, etc.) Seguidament em preguntaras: a què és degut, doncs, el que ens queixem de dolor d'estómac, de budells, de cor? com són possibles, doncs, les crisis d'angina de pit, entre altres manifestacions doloroses de les quals ja tu has sentit moltes vegades parlar?

Existeix una complexa i constant relació entre els nervis que recolleixen la sensibilitat visceral i els que capten les sensacions cutànies, relació que s'estableix a causa que totes dues vies segueixen un mateix camí i tenen una comunitat de centres encefàlics i medullars. D'aquesta manera quan sentim dolor a la regió precordial és perquè els nervis cardíacs estan en íntima relació amb els que recolleixen la triple sensibilitat de la zona de pell que en la posició dempeus queda per davant del cor; i per raons idèntiques localitzem en regions determinades la dolor de protesta gàstrica, intestinal, renal, de la matriu, etc.

El tema, però, és més complex. Has de saber que moltes vegades tenim dolor precordial que no és per cap lesió cardíaca ni per reacció del nostre cor davant d'un trastorn localitzat en qualsevulla altra regió. No és cap raresa que la causa radiqui en la mateixa cuirassa anterior que serveix de protecció al cor.

En efecte: entre cada parell de costelles hi ha un nervi, i precisament els que corresponen als primers parells costals, si actuen com a nervis sensitius trameten les sensacions recollides als mateixos segments medullars on van a parar els nervis cardíacs i els de la regió cutània corresponent. Conseqüentment: tota manifestació del nervi intercostal pot simular una dolor cardíaca.

Aquesta mancomunitat d'inervació cardíaca, intercostal i cutània no ens ho explica tot tampoc, car una mateixa dolor pot ésser percebuda amb més o menys intensitat segons la sensibilitat individual. Es a dir, que una mateixa causa pot donar manifestacions d'aspecte divers segons l'organisme perceptor.

Per a millor comprensió resumirem i direm: que la dolor precordial la percepció de la qual és possible gracies al mecanisme que t'he exposat, pot ésser més o menys intensa segons l'individu, i direm també que múltiples causes cardíques i extracardíques poden donar una manifestació semblant.

La breu exposició que avui t'he fet, car lector, ha estat la causa que encetés un tema sobre el qual no m'és possible d'estendre'm. Parlo del que tracta dels mecanismes pels quals ens és possible la percepció de la dolor en general. Procuraré fer-ho en una altra ocasió.

I avui acabo dient-te que abans hem parlat que una mateixa causa pot donar intensitats diverses de la dolor segons fos el receptor i hem comentat també que causes diverses poden generar símptomes semblants. No hem dit res, però, de quines eren aquestes causes i de si és possible diferenciar-les. És natural que tu et preguntis davant d'aquesta complexitat: Com ho faré per a diferenciar l'estat que té importància del que no té cap valor? Aquesta interrogació, que després del que t'he exposat és natural que facis, procuraré contestar-te-la aviat, és clar, com és lògic, en un aspecte assequible a tu, a qui he de suposar no versat en qüestions mèdiques.

Mis impresiones en el X Congreso Internacional de Historia de la Medicina

(viene de la pág. 7)

Complemento de tales sesiones fueron otras visitas a la Ciudad Universitaria, a diversos museos de Madrid y a las visitas a El Escorial — inmensa piedra lírica, arquilla de roca donde yacen tesoros de cultura y de arte — y a Alcalá de Henares, donde se invistió de doctores a varios delegados extranjeros. Recuerdo la frase inolvidable del sabio Neuburger, que me dijo en aquel crepúsculo suave en el cual la mole de piedra impregnada de recuerdos, se difuminaba temblorosa en el azul. Acercándose a mí, me dijo como final de nuestra conversación una frasecilla en su pintoresco y emotivo inglés: «Usted es joven y acaso confía en que los hombres puedan unirse de otra manera. Yo no veo más esperanza para la humanidad que el lazo de la cultura».

Tras la solemne sesión de clausura, la despedida se hace dolorosa, mas precisa separarse de estos amigos lejanos con quienes hemos estado unidos unos días por el lazo de la ciencia. Me despido de Giordano, apostólico y dulce, cuya barba sentimental ondea al viento como una bandera; del elegante y amable Capparoni: del arquitectónico Dieppen; del culto y fraternal Sixto de los Angeles...

Esta es la crónica telegráfica del Congreso. Su inmenso valor cultural, social y universalista no puede expresarse con palabras. Gracias a él se ha desplegado un nuevo horizonte cultural a los médicos españoles. Se les ha lanzado una semilla que deben de recoger. Pues conociendo los vaivenes históricos de la Medicina; entre otras cosas, seremos más conscientes de nuestra humildad médica y procuraremos suplir con humanidad y cordialidad lo que nos falta de precisión científica.